





"Miss Blanche": + 30-jarige vrouw, blond, lang, oogkleur onbekend, 's nachts opererend op een witte schimmel in de binnenstad, vermoedelijk dader inbraak bij Van Moppes.  
(Opsporingsregister)

Uitgave: "Unit"  
Prijs: 75 cent  
Foto: Koen Wessing

Also Duyn  
1964

## MISS BLANCHE EN DE VAN MOPPES-DIAMANTEN

### Een Moralisties Manifest

"Wat moeten we doen?" vroeg ik haar.

"Een machtsgreep naar het leven" antwoordde ze.

Zo begon de lange dialoog die ik die nacht met Miss Blanche had. Zoals de vorige keer 1) had ik haar tijdens een nachtwandeling bij volle maan ontmoet. In gedachten liep ik langs de Amstel en juist toen ik rechtsaf de Keizersgracht wilde opgaan hoorde ik achter me het geluid van hoefgetrappel. Hoog op haar schimmel gezeten zag ik haar op me af galopperen; strijd lustig en majestueus, fantasties als in jongensdromen.

"Hé Roel, wat loop jij daar te doen?"

"Een beetje te denken over wat ik moet doen. Wat vind jij: Wat moeten we doen?"

De schimmel stond stil. Zij lachte alwetend en sprak:

"Een machtsgreep naar het leven. Er zijn voor ons maar twee mogelijkheden: het leven of de dood. Dat is alles. Alles wat we doen, moeten we baseren op onze keuze voor het leven. Die keuze is willekeurig; alleen door de begeerte naar het leven kan hij gerechtvaardigd worden. Maar zodra de keuze gemaakt is, moeten we er het uiterste van zien te maken. Nu we voor het leven gekozen hebben, is iedereen die voor de dood kiest of hem dichterbij haalt onze vijand, onze satan. Nu we voor het leven gekozen hebben, is alles wat het leven stimuleert goed, alles wat de dood bevordert slecht. Bij onze machtsgreep naar het leven moeten we alle bolwerken van de dood opruimen: de oorlog in Vietnam, de honger in de wereld, diktatuur en militarisme. Wat je moet doen? Niet de dood, maar het leven stimuleren".

Als altijd verraste ze me. Ik ken niemand aan wie je zo moeilijk kunt wennen.

"En het leven? We moeten toch zeker eerst precies weten wat het voor de mensen betekent voordat we er een nieuwe moraal op kunnen baseren?" vroeg ik.

"Dat weet je toch: creëren; dat kunnen alleen de mensen. Als we niet ons best doen onze unieke functie van het leven - het creëren - tot zijn hoogste vorm te ontwikkelen, dragen we de dood in ons. Omdat we een radicale keuze hebben gemaakt,

1) Zie "Miss Blanche nr. 1", een nieuw damesblad opgenomen in Provo nr. 15.



schieten we tekort als we onze creativiteit - ons vermogen om nieuwe combinaties van mogelijkheden te vinden - niet volledig uitputten. Het is onze toegangsk kaart tot het leven, tot die waanzinnige toneelvoorstelling waarbij je zelf op het podium moet. Wie niet mee durft te spelen wordt niet toegelaten. De natuur herhaalt zich. Als wij geen scheppend element in de herhaling van de natuur brengen, moeten we er uit verdwijnen. Kreëer om de dood te ontlopen. Alleen voor de mensen bestaat het leven uit de afwisseling van scheppen en herhalen. Het herhalen kunnen we aan de natuur overlaten, het scheppen is het criterium voor onze nieuwe moraal als middel tot het leven".

"Maar alles is daarom nog niet goed! De een of andere creatie kan wel een bijdrage zijn voor het leven van één individu, maar daarom nog wel een ramp voor de totale creativiteit van de mensheid betekenen. Hitler was zeker creatief, maar was hij daarom goed?"

"Dat komt omdat er verschillende soorten creaties zijn: sociale en individuele. Omdat Hitlers creaties anti-sociaal waren, waren ze slecht. Het leven van een deel van de mensen werd letterlijk vernietigd en van een nog groter deel werd de creativiteit zoveel mogelijk belemmerd. Hitlers creaties stelden de maatschappelijke karavaan onder een makabere leiding; de dood reed in de gele trui. Hitler heeft gekozen voor het leven van zichzelf, voor de dood van de gemeenschap. Dat is onmogelijk. Een gescheiden keus is even onmogelijk als Robinson Crusoe. Kollektiviteit en individu zijn onscheidbaar. De keuze voor het leven moet konsekvent gemaakt worden. Ook creaties moeten konsekvent zijn. Anti-sociale creaties zijn de naam niet waard. Individuele creaties die de naam wel waard zijn, hebben bovendien een sociale betekenis; ze stimuleren ook het leven in zijn geheel.

Echte creaties zijn combinaties van sociale en individuele creaties. Alleen creaties die zowel sociaal als individueel waardevol zijn, steunen in onze machtsgreep naar het leven en tarten de ondergang.

Maar luister: deze moraal verandert met de tijden. In perioden van grote sociale spanning ligt de nadruk op sociale creaties, die vrede, vrijheid en overvloed scheppen, niet op individuele. Op dit moment, nu de wereld op een politiek kookpunt is gebracht, zijn aksies tegen de oorlog belangrijker dan het maken van schilderijtjes. Individuele creaties lijken nu haast luxe. Maar in Nieuw Babylon? Daar zal alles anders zijn. Daar is vrede, vrijheid en overvloed. Wat hebben aksies tegen

honger en oorlog daar nog te betekenen? Daar komen we eindelijk volledig aan onszelf toe."

"En wat gaan we nu doen? Zal ik achterop bij je te paard komen?"

Ze wenkte me. "Spring maar achterop. We gaan aan het werk voor de uitvoering van onze machtsgreep naar het leven. De eerste deugd is solidariteit met de onderdrukten. Je weet toch dat de zwarten in Zuid-Afrika prakties als slaven in de diamant-mijnen werken? In konsentratiekamp-verhoudingen, voor een hongerloon-tje. Elke dag moeten ze bij het verlaten van de mijnen met Röntgen-apparatuur worden doorgelicht om te controleren of ze geen diamanten mee naar buiten smokkelen.

In de Albert Cuypstraat is een groot diamanten-bedrijf van Van Moppes. Daar worden de diamanten geslepen en voor veel poen aan toeristen enzo verkocht, prakties zonder belasting. De direksie van Van Moppes verdient het duizendvoudige aan de slaven van Zuid-Afrika. Het is onze taak om de waarde van de diamanten toe te laten komen aan hen die ze hebben opgedolven en er voor geploeterd hebben. Wij zijn moreel verplicht onze solidariteit met de hongerlijders uit te drukken in een diefstal van de Van Moppes-diamanten! Met Oe Thant heb ik al overlegd hoe hij het geld kan gebruiken: voor een groot onderwijs-project in Nigerië."

Via de Weteringschans, de Vijzelstraat en de Ferdinand Bolstraat (waar een dronken man ons verbijsterd nastaarde) gallopeerden we de Albert Cuypstraat in.

"MET MASKER EN BREEKIJZER"

Langs het water van de Ruysdaelkade stalden we de schimmel.

"Hm, ik heb nog nooit ingebroken" zei ik.

Maar het was wonderlijk hoe zij tegelijk prakties en filosofies was. "Ook moed en inspanning", fluisterde ze, "zijn deugden. Let op; dit wordt een individuele creatie van ons met een enorm sociaal effect. We nemen de achterdeur van het gebouw. Ik heb de sleutels. Die heb ik losgekregen van een employee die ik eerst heb moeten verleiden. Walgelyk, maar het was de enige manier om hem zover te krijgen. Dan lopen we via de portiersloge naar de kelder, daar staan de brandkasten. Ik heb een snijbrander bij me. Jij pakt de diamanten. Denk speciaal om de blauw-witte zuivere briljanten want de groten zijn vijf-karaats en per stuk tienduizenden guldens waard."

"En als er iets mis gaat?"

"Dan hebben we als laatste redding mijn geheime wapens".



Ze lachte en heupwiegde. Dat boezemde me vertrouwen in de onderneming in. Ze zette haar oogmasker op en we liepen naar de achteringang van het sombere gebouw.

"Zachtjes, beheers jezelf" fluisterde Miss Blanche toen ze mijn voetstappen hoorde. De sleutels pasten en zonder moeite bereikten we de kelder, waar we de brandkasten vonden. In het licht van haar zaklantaarn zagen we dat de brandkasten in een nis stonden. Ze pakte haar snijbrander en ging aan het werk. Toen het slot er uit gebrand was brak ik de deur met behulp van een breekijzer (Miss Blanche had aan alles gedacht) open. De arbeid van de zwarte slaven van Zuid-Afrika lag voor ons. Miss Blanche keek er een poosje ontroerd naar. "Uitbuiting is de ondeugd die tegengesteld is aan solidariteit" mompelde ze. Maar plotseling werd onze overpeinzing gestoord door het geluid van een rolluik dat kletterend achter ons dicht viel. De nis was nu afgesloten, we zaten in de val. De diamantparasieten bleken slimmer dan we dachten. Ze konden ons op elk gewenst moment komen arresteren; er was geen schijn van kans om hieruit te ontsnappen. 'We keken elkaar aan. "Wat moeten we doen?" las zij in mijn ogen.

"Zodra ze komen is de deugd waartoe we onze toevlucht moeten nemen het initiatief".

"Wat zit je toch over deugden te praten" zei ik zenuwachtig. Maar in de lichtbundel van de zaklantaarn glimlachte zij geruststellend.

"Je vroeg toch wat we moeten doen? Deugdzaam zijn. Nu, in deze situatie, moeten we onze moraal beproeven. We weten dat onze moraal op de keuze voor het leven gebaseerd is, dat de creativiteit er het criterium van is. Maar zijn er bepaalde karaktereigenschappen die creativiteit bevorderen? Als dat zo is, zijn het goede eigenschappen, die we deugden moeten noemen. Ik geloof wel dat ze bestaan. Initiatief bijvoorbeeld is duidelijk een eigenschap die gunstig is voor creativiteit. Zo kan je ook interesse, moed, zelfbeheersing en inspanning deugden noemen. Enige werkelijke ontwikkeling van onze creativiteit zonder ontwikkeling van deze deugden is even absurd als iemand die zonder enige wetenschappelijke opleiding Einsteins relativiteitstheorie probeert te begrijpen."

We maakten van de nood een deugd. Er hing in het donkere gebouw een spannende stilte, ideaal om de nieuwe moraal uit te denken waaraan ik al zolang behoefte had. En wat een onpeilbare wijze vrouw had ik als gesprekspartner, als gids door het moeras van antwoorden die er zijn op de vraag naar wat we doen moeten!

"Dus", vervolgde ze, "zijn er ook ondeugden, karaktereigenschappen die de dood aantrekken: luiheid, onbeheerstheid, lafheid, apatie, interesseloosheid....."

"Kunnen de deugden niet met elkaar in strijd zijn?"

"Nee, want ik denk wel dat iedereen zijn eigen morele formule kan kiezen, dat wil zeggen de een kan moedig zijn en veel interesse hebben, terwijl de ander initiatiefrijk is, zich inspant en zichzelf beheerst. Maar dat is alleen mogelijk als er iets gemeenschappelijks is in al die verschillende formules. Nu dat gemeenschappelijke ontbreekt, lijkt in deze wereld alle creativiteit op zijn eigen vernietiging gericht te zijn. Om te voorkomen dat alle morele formules met elkaar in botsing komen, moet er als bindend element een aantal sociale deugden zijn. Zonder deze blijft alle creativiteit van louter individuele waarde".

"Wat zijn de sociale deugden?"

"Vredelievendheid, want anders barst de wereld binnenkort met atoomgeweld uitelkaar. Verdraagzaamheid, want anders is er haat tegen de onderdrukkers, waardoor vredelievendheid kristelijke moopraterij wordt. Solidariteit, want anders raakt de een overvoed terwijl de ander verhongert, zodat alle andere deugden onmogelijk gemaakt worden. Daadwerkelijke solidariteit bedoel ik, dat komt neer op gerechtigheid. Het vermogen om te kommuniseren, want gebrekkige communicatie leidt tot misverstanden, tot desorganisatie en oorlog. Als laatste: integriteit. Meer sociale deugden heb ik niet kunnen bedenken. Ik vermoed dat Simon met "Liefde" de sociale deugden bedoelt.

Deze deugden moeten het bindend element in onze verschillende morele formules worden. Zij kunnen de materiële en immateriële voorwaarden voor het samenleven van miljarden mensen scheppen. Je begrijpt dat de vijf sociale deugden een revolutionaire inhoud hebben. Geen van de grote mogendheden hebben regeringen die bestaan uit mensen, die de sociale deugden hebben ontwikkeld. Wel de sociale ondeugden: militarisme, onverdraagzaamheid, uitbuiting, onverstaaenbaarheid en onbetrouwbaarheid. Iedereen die de sociale deugden tracht te ontwikkelen kan onmogelijk als een gehoorzaam onderdaan van deze regeringen leven.

Elke regering die de sociale deugden niet wil begrijpen bedreigt ons met de dood. Voor ons, die een machtsgreep naar het leven uitvoeren, is zo'n regering een doodsvijand en als hij niet omgeturnd kan worden moet hij worden gelijkwideerd. Daaraan moeten we hard en nauwgezet werken".



"Is hard werken een individuele deugd?"

"Ja, inspanning. De individuele deugden zijn alle karaktereigenschappen die bijdragen tot het voortbestaan en de creatieve ontwikkeling van een individu. Maar absoluut noodzakelijk is, dat ze niet in strijd zijn met de sociale deugden. De vijf sociale deugden harmoniëren met de vijf individuele deugden. Het getal vijf is maar toevallig, het is best mogelijk dat er meer deugden bestaan. Een gesprek als dit is geen complete waarheid..."

"Kan het gebeuren dat iemand de individuele deugden heeft maar de sociale niet?"

"Alle grote diktators hebben de individuele deugden voor zichzelf ver ontwikkeld. Zij spanden zich in, waren initiatiefrijk en vol interesses. Niet zelden waren ze ook moedig en in staat zichzelf uitstekend te beheersen. Maar waarom moeten Hitler en Stalin veroordeeld worden? Omdat afwezigheid van sociale deugden niet kan worden goedge maakt door de aanwezigheid van individuele deugden. De mensen zijn nu eenmaal geen geïsoleerde meteorieten, maar elkaars zonnen, manen, satellieten en planeten. Elke activiteit van enig belang is van direkte invloed op zijn hele zonnestelsel en van indirecte betekenis voor het heelal. Hitler en Stalin hebben hun sociale ondeugden tot monsterachtige vormen ontwikkeld, behalve hun vermogen om zich verstaanbaar te maken, dat zij echter ondergeschikt gemaakt hebben aan hun sociale ondeugden.

Andersom, de sociale deugden zonder individuele, komt ook voor. Veel goedwillende mensen zijn vredelievend, verdraagzaam, solidair enzovoorts, maar op een waardeloze manier omdat ze geen interesses van betekenis hebben, zichzelf niet beheersen en initiatiefloos zijn. Veel brave volgelingen van socialistiese of kommunistiese partijen of van sommige godsdiensten zijn zo".

"Wanneer alle mensen op de moraal van de vijf sociale en de vijf individuele deugden overgaan komen we in een verschrikkelijke uniforme wereld terecht. Er is toch strijd nodig? Juist het feit dat verschillende moraal-stelsels botsen stimuleert ons onze eigen moraal steeds verder uit te werken".  
"Denk niet dat ik zou willen dat iedereen dezelfde moraal, met presies dezelfde inhoud had. Ik verlang verscheidenheid van moraal. Maar zó dat de verschillende morele formules samen een mozaiek van kollektieve creativiteit vormen, niet als twee legers die tegenover elkaar staan. De verscheiden-

heid kan tot uiting komen op het gebied van de individuele moraal; ik sprak je al over de verschillende formules. Maar belangrijker is nog het verschil van inhoud. Dezelfde moraal kan bij de één een ekstremistiese inhoud hebben, bij de ander een gematigde; bij de één een assetiese, bij de ander een wellustige; bij de één een veelzijdige, bij de ander een éénzijdige; bij de één een aktieve, bij de ander een passieve. Het zijn in de vorm op elkaar lijkende oevers van de moraal waarbinnen het zeer verschillende water van onze individuele aanleg stroomt - of, bij sommige mensen, stilstaat. Dit leidt ertoe dat de formele gelijkenis niet saai wordt maar harmonieert en dat de innerlijke verschillen elkaar niet zo verstoren dat ze tot oorlog leiden maar integendeel elkaar inspireren en het geheel levend en organies maken. De dialektiese beweging blijft bestaan op deze manier. Zelfs wanneer iedereen creatief is in de volle betekenis van dat woord, zal de strijd tussen de verschillende inhouden en stadia van ontwikkeling van onze individuele creativiteit meer dan genoeg zijn om tot in het oneindige de evolutie te stimuleren".

#### "ONKENBARE HEILIGEN"

"Is hij, die alle sociale en individuele deugden het verst ontwikkeld heeft het morele hoogtepunt van de mensheid?"

"Oppervlakkig gezien is hij misschien wel de universele, complete en creatieve mens. En oppervlakkig gezien is hij die alle ondeugden vertoont de volledig slechte en onkreatieve mens. Maar gelukkig is zó'n eenvoudige berekening niet voldoende, tenzij je morele kampioenen, zoals Nobelprijswinnaars wilt aanwijzen. Om te beginnen blijkt het zo te zijn dat degene die de individuele deugden ver ontwikkeld heeft maar de sociale niet, voor ons, in onze machtsgreep naar het leven een veel gevaarlijker vijand is dan degene die geen van beide soorten van deugden heeft ontwikkeld. Iemand die behept is met veel individuele ondeugden is niet in staat om zijn sociale ondeugden op een gevaarlijke manier bot te vieren. Maar de diktators, met hun ontwikkelde individuele deugden, zijn veel rampzaliger. Er is maar één ding in het voordeel van de diktators, dat zij vergeleken met degenen die volkomen ondeugdelijk zijn tenminste een individueel creatief leven geleid hebben.

Verder geloof ik dat we de ontwikkeling van deugden bij onszelf en zeker bij anderen maar heel moeilijk naar waarde



kunnen schatten. Daarvoor zouden we alle innerlijke en uiterlijke omstandigheden van iemand onmogelijk precies moeten kennen. Dit is geen wedstrijd waarin alle deelnemers met ongeveer vergelijkbare krachten vanuit een gelijk startpunt op hetzelfde sein van start zijn gegaan. Van iemand die leeft op het honger-diëet van de Derde Wereld mogen we niet verwachten dat hij vredelievend tegenover de rijke dikzakken uit het noorden staat. Dat zou zelfs in strijd zijn met de solidariteit die hij tegenover zijn mede-hongerlijders voelt. Van iemand met een lage intelligensie kunnen we niet verwachten dat hij dezelfde interesse zal opbrengen als iemand met een hoge intelligensie.

De materiële omstandigheden waarin wij leven zijn de voorwaarden voor onze morele vorming. Maar de materiële omstandigheden zijn gelukkig niet onveranderlijk. Zij zijn door de ontwikkeling van onze creativiteit te verbeteren tot geweldige springplanken tot steeds hogere morele sprongen. Volgens mij kan in een volledig geautomatiseerde maatschappij, zoals Nieuw Babylon, de gemiddelde mens een kristus of een sokrates zijn. Kunnen er nieuwe hoogten van moreel gedrag bereikt worden waar geen bijbelkennis toereikend voor is. Heiligen van een nu nog onkenbare orde zullen opstaan. Het enige wat we over hen kunnen vermoeden is dat hun specifieke ontwikkeling op het gebied van de individuele deugden zal liggen. Temidden van vrede, vrijheid en overvloed gaan de individuele problemen overheersen.

Wat moet er gebeuren met nutteloze vrije tijd, zonder enige verplichting? De nieuwe heiligen zullen vrijetijds-virtuozen zijn."

"Als moraal zo afhankelijk is van de materiële voorwaarden, kunnen we dan nog wel van moraal spreken? Als de materiële voorwaarden het individu determineren? Kunnen we iemand die een hersenspoeling ondergaan heeft nog morele normen aanleggen?"

"Nee. Moraal is alleen toepasbaar op vrijheid. Hoe meer vrijheid, hoe fijner de moraal. Daarom lijkt het mij dat er in materialistische denk-systemen, zoals het marksisme, waarin de materiële onderbouw de geestelijke bovenbouw volledig bepaalt er maar een zeer kleine marge voor moraal overblijft. Ik geloof daar niet in; onze machtsgreep naar het leven kan slagen als de creatieve wil van een deel van de mensen meewerkt. Die wil kan de omstandigheden maken en breken, hoewel ook het omgekeerde het geval is. En dus ook in

hoeverre het zin heeft een moreel oordeel over iemand uit te spreken. Het enige wat we zinrijk kunnen doen is konstateren of hij onze machtsgreep naar het leven steunt of tegenwerkt om vriend en vijand te kunnen onderscheiden. We moeten een grof onderscheid maken tussen goede en slechte mensen, morele en immorele. Een grof oordeel, maar we zijn er toe gedwongen om tenminste onze houding tegenover anderen te kunnen bepalen, om revolutionairen en kontra-revolutionairen te kunnen onderscheiden. Een genuanseerder oordeel kunnen we hoogstens hebben over een zeer intieme vriend, wiens schildklierwerking we kennen om een moreel oordeel te kunnen hebben over zijn luiheid of zijn inspanning".

"En wie is nu bijvoorbeeld goed en wie slecht? Wie zijn onze vrienden en wie onze vijanden?"

"Onze ergste vijanden zijn de autoriteiten van de grote mogendheden. Door hun sociale ondeugden verwekken ze oorlog en honger en dus de dood. Allen die hen steunen zijn evengoed vijanden. Individueel gezien zijn hun onderdanen vaak nog ondeugdelijker; saaier en goodser. Waarom zou Johnson slechter zijn dan de kapitalist Van Moppes, die onder de bescherming van de fascistiese autoriteiten van Zuid-Afrika profiteert van uitbuiting en diskriminatie. Maar ook de gewone, fatsoenlijke burger die zijn werk doet zonder ook maar in het minst te letten op de morele betekenis van dat werk en zonder enige interesse eens in de vier jaar naar de stembus gaat, stimuleert het leven niet. Ook hij is onze vijand. Moreel gezien verschillen Johnson, Van Moppes en Jansen misschien niet eens aanmerkelijk. Zij verschillen alleen door uiteenlopende maatschappelijke posities en verantwoordelijkheden, waardoor zij in deze volgorde van belangrijkheid onze vijanden zijn. Onze vrienden hebben meestal minder invloed omdat ze maatschappelijk onbelangrijke plaatsen innemen. Afkeer van carrière maken, afschuw van hun gekorrumpeerde machthebbers, een vriendenkring die een hindernis bij het bereiken van de maatschappelijke top vormt of het inzicht dat het bestaan van die posities fundamenteel verkeerd zijn, houdt hen aan de basis van de maatschappij. Uitzonderingen zijn Oe Thant, die zich zijn keel uit het lijf protesteert tegen de oorlog en de honger en een paar politici zoals Che Guevara (die vredelievend was op een heel andere manier dan de kleffe vredelievendheid van hen die niet verder kijken dan hun welvaartsbuik dik is) en Martin Luther King. Het is kenmerkend dat dit alle drie politici zonder veel succes zijn.



Maar de massa van onze vrienden bestaat uit de zwarte paupers van Amerika, de moedige Vietnamezen, de anonieme hongerlijders van India, die door schade aan hun hersenen wegens ondervoeding al vanaf hun tweede levensjaar debiel zijn, de opstandige boeren van Zuid-Amerika, het protesterende provotariaat van Amerika en Europa en de gevangenen schrijvers in Oost-Europa. Onze vrienden zijn ook de kunstenaars die ingespannen in hun ateliers bezig zijn en interessant en initiatiefrijk te werk gaan zonder wereldschokkende daden te verrichten. Het zijn ook de onbekende flierefluiters die van stad tot stad trekken om leven te maken. Het zijn ook de spelende kinderen in de wereldsteden die het verkeer zoveel last bezorgen en daardoor de vervreemding van ons milieu een beetje dragelijker maken".

"Is alles wat we doen van morele betekenis? Als ik een deur open doe, kan ik dat op oneindig verschillende manieren doen. Is de ene manier beter dan de andere?"

"Het is onzin om zulke handelingen op zichzelf te beoordelen. Alleen als deelhandelingen van grotere daden die niet alleen een funksionele betekenis maar ook een morele hebben, zijn ze te beschouwen. Al die kleine funksionele handelingen zoals je tas inpakken, de kachel aansteken, een kopje tee pakken zijn beslommeringen die zich in een moreel vakuüm bevinden. In dit vakuüm zijn onze daden moreel onverschillig. De moreel onverschillige deelhandelingen moeten we in omvang zoveel mogelijk proberen te beperken door de techniek en we moeten ze proberen te verrichten op een manier dat ze ophouden beslommeringen te zijn".

Even zaten we stil na te denken. Toen werd ons gesprek voor de tweede maal gestoord door het plotselinge geluid van het rolluik. "Achter de brandkast, jij!" siste Miss Blanche me toe.

#### "GOEDEMORGEN LIEVELING"

Nollie van Moppes, de eenentwintig-jarige zoon van de baas, opende met een hand het stalen rolluik terwijl hij in de andere zijn jachtgeweer klemde. "Die zware jongens heb ik lekker te pakken" dacht hij. Zonnige visioenen van heldendom hadden hem zo overmoedig gemaakt dat hij besloten had, dit gevaarlijke karwei geheel alleen op te knappen.

Maar wat Nollie zag toen hij het luik geopend had was weinig in overeenstemming met zijn voorstelling van zware jongens. In plaats van een knoerstige zwaargewicht met een stoppel-

baard, heupwiegde de gemaskerde Miss Blanche hem uitnodigend tegemoet. Haar blonde haar viel losjes over haar zilveren inbrekerskleding. "Mijn God, een slechte vrouw, maar wat voor een vrouw!" flitste het dichterlijk door de hersenschors van de jeugdige diamantkoning. En zijn hersenen begonnen naar alle delen van zijn gedrongen lichaam seinen uit te zenden die de bloedtoevoer naar de penis zeer deden versnellen en de hand met het jachtgeweer lustig deden transpireren.

"Goedemorgen, lieveling" zong Miss Blanche "kom je er gezellig bij? Knus hè, zo samen in de kelder". De overrompelde Nollie belette niet dat Miss Blanche een arm om zijn hals sloeg en hem pardoos begon te kussen. Nollie, die uiterlijk heel wat minder te bieden had dan Miss Blanche en bij gebrek aan geestelijke kompensatie nooit kontakt had gehad met werkelijke vrouwen, onderging deze sensatie stijf en machteloos. Zijn overprikkelde zintuigen ontnamen hem alle gevoel voor heroïek. In de klem tussen de armen, lippen, haren en borsten van Miss Blanche werd Nollie behoedzaam, onder begeleiding van strelende gebaren, in de richting van de brandkast geloodsd. Het jachtgeweer in zijn hand gaf hem in de storm van gevoelens een laatste illusie van veiligheid. Die echter volledig misplaatst was en abrupt verdween toen ik erin slaagde ongemerkt achter de brandkast vandaan te sluipen en Nollie met het breekijzer een tik op zijn schedel te geven. "Kijk hoe creatief destruksie kan zijn" glimlachte Miss Blanche. We sloten de bewusteloze, onnozele en onwetende slaven-ekspluitant in zijn eigen brandkast op en slopen gezwind maar behoedzaam de weg terug naar het water van de Ruysdaelkade, waar onze schimmel stond te wachten.

"Weet je dat Augustinus ook de duivel als waardevolle kracht in zijn morele systeem erkende?" zei Miss Blanche toen we veilig in een van haar opslagplaatsen van gestolen goederen waren aangekomen. We gingen gemakkelijk op een stapel bontjassen zitten en ik vroeg haar: "Hoezo? Bedoel je dat ik Satan was toen ik dat diamant-baasje neersloeg? Dat was het enige goede wat ik kon doen. Slavernij en uitbuiting begunstigen de dood toch?"

"Natuurlijk. Ik bedoel dat zelfs al was je even opgetreden als Satan, al was je een roofmoordenaar zonder skrupules geweest, je dan nog te waarderen was geweest als uitdaging voor de creatieve anti-krachten. Je zou te waarderen zijn geweest op de manier waarop Johnson te waarderen is, als het kwaad



dat onontbeerlijk is in de morele evolutie van de mensen omdat het verzet oproept en zodoende inspireert. We moeten het konkrete kwaad nu eenmaal in het kader van onze machtsgreep naar het leven vernietigen, ik bedoel de lijfelijke vijanden van vandaag. Maar als idee mag de vijand en het kwaad nooit verloren gaan maar moet het vervangen worden en tegelijk op hoger niveau gebracht worden. Op het niveau van het subtiele konflikt tussen uiteindelijk harmoniërende maar toch zeer verschillende opvattingen en inhouden van de moraal".

Ik zat na te denken over de onwaarschijnlijke mogelijkheid dat ik Nollie dood geslagen had. "Als ik die jongen doodgeslagen heb, is het dan eigenlijk niet het ergste dat ik hem dwong het leven te beëindigen en niet zozeer dat ik hem gedood heb?"

"Dwingen tot, is determineren en dat is doden in het klein, want wat gedetermineerd is, is zonder vrijheid en dus zonder leven op de manier van de mensen. Waar geen alternatieven bestaan breidt het morele vakuüm zich tot in het oneindige uit en dat betekent de dood van de mens als moreel wezen. Dwang is altijd vermoording van vrijheid. Het verschil in nadruk tussen het feit dat je hem dwingt zijn leven te beëindigen en het feit van zijn dood is niet zo principiëel als je denkt. Maar het feit van de dood zou ik het meest treffende vinden als je hem doodgeslagen had, niet de dwang die jij hem oplegde. De lijkenlucht beheerst in dat geval de situatie. Het besef van leven en dood, waarop al ons verdere denken berust".

"In het begin van de nacht zei je: het leven, dat is creatie plus repetitie. Die laatste twee begrippen vertegenwoordigen eigenlijk leven en dood. Creatie is leven in het leven, repetitie de dood in het leven. Leven is dus de strijd tussen leven en dood, creatie en repetitie, vrijheid en dwang, waarbij de dood, repetitie en dwang onmisbaar zijn.

Ik heb vannacht vaak het gevoel gehad dat we maar praten en praten, denken en denken. We bedenken een criterium en een doel voor het handelen: creativiteit en leven. Maar is dit antwoord op de eerste vraag die ik je vanavond stelde niet een beetje al te bedacht?"

"Nee, het bevredigt me volkomen. Het is niet uitsluitend rationeel want het uitgangspunt, de keuze voor het leven, is irrationeel. Dat beantwoordt aan alle hartstochten, aan de fundamentele begeerte naar het leven. Het verstand levert slechts de bijbehorende argumenten.

Dat het leven geïntensiveerd, nagejaagd en verdedigd moet worden, voel ik altijd en overal, spontaan. Ik denk dat de nieuwe moraal die we vannacht voor onszelf ontworpen hebben niet meer dan een rationalisatie is voor onze gevoelens en voor de aantrekkingskracht die het leven op ons uitoefent. De kreatiemoraal is slechts een nuttig, rationeel instrument voor onze machtsgreep".

Terwijl ze opsprong en enthousiast door de opslagplaats begon te dansen, sprak ze de laatste woorden voordat wij weer afscheid van elkaar namen: "Wat voel ik me goed! We hebben de Van Moppes-diamanten terug. Miljoenen zijn ze waard; dat is niet alleen genoeg voor het onderwijs in Nigerië, we kunnen nu ook wapens en drukpersen kopen voor de ondergrondse in Zuid-Afrika.

Te rationeel? De nieuwe moraal voor onze machtsgreep naar het leven windt me op. Merk je niet hoe al mijn zinnen er door geprikkeld worden?"

Roel, eind oktober 1967

#### REAKSIES:

Is winst maken tegenwoordig immoreel? Wij zouden wel eens willen weten of die Miss Blanche ooit één eerlijke cent verdiend heeft. In Zuid-Afrika zou men wel raad weten met dit soort smaadschriften. (Direktie Van Moppes)

...maar als deze blagen per sé willen provoceren, waarom dan niet op een beschaafde wijze? Een onthullend gebrek aan bonne goût. (Leonhard Huizinga)

Aan de belerende toon en de verwrongen dogmatiek van het Kameraadske Miss Blanche herkent Vrouwe Justitia zichzelf in een lachspiegel. (Jacques Gans)

Met Miss Blanche naaien? Ik kijk wel uit; als die meid je immoreel vindt kastreert ze je waar je bij ligt. (Jan Cremer uit New York)

In de prullenbak! (De Gelderlander) Kan dit ongestraft uitgegeven worden? (De Zeeuwse Koerier) Waar is de Officier van Justitie die het zakenleven durft te beschermen? (Elsevier) ...tegen deze pornografiesche moraal, waaraan onze kinderen bloot staan? (Gooi en Eemlander) ...die het aandurft voor reaktionair te worden uitgescholden? (Eindhovens Dagblad)



